

AFRIKAANS HUISTAAL: VRAESTEL II

Tyd: 3 uur

100 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 8 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
  2. In hierdie vraestel is daar TWEE afdelings: Letterkunde (Drama en Prosa) en Transaksionele skryfwerk.
  3. Beantwoord VIER vrae: TWEE uit Afdeling A (Letterkunde) en TWEE uit Afdeling B (Transaksionele skryfwerk).
  4. Daar is EEN VERPLIGTE vraag oor die dramas en TWEE vrae oor die prosawerke. Beantwoord die VERPLIGTE VRAAG oor die drama van jou keuse en EEN vraag oor die prosawerk van jou keuse.
  5. In Afdeling B is Vraag 7 verpligtend. Doen dan óf Vraag 8 óf Vraag 9. Al die vrae moet in ongeveer 250 woorde beantwoord word.
  6. Lees die inligting, instruksies en opdragte by elke vraag noukeurig deur sodat jy presies weet wat van jou verwag word.
  7. Jou antwoorde moet presies soos die vrae in die vraestel genommer wees.
  8. Begin elkeen van die vier vrae **boaan 'n nuwe bladsy** in jou antwoordboek.
  9. Let noukeurig op die puntetoekenning van die verskillende vrae.
  10. Netheid, leesbaarheid en versorgde taal sal in jou guns tel.
-

AFDELING A LETTERKUNDE**DRAMA**

Daar word in hierdie afdeling **EEN VRAAG** oor elk van die twee voorgeskrewe dramatekste gestel. Na aanleiding van die drama wat jy bestudeer het, moet jy Vraag 1 (oor *Die Keiser*) óf Vraag 2 (oor *Kanna hy kô hystoe*) beantwoord.

Jou mini-essay moet **betogend** van aard wees. Ondersteun jou stellings deurgaans met **verwysings** na of **aanhalinge** uit die teks. Bring die **woordtal** onder jou essay aan.

'n **Nasiensrubriek** sal vir die assessering van jou essay gebruik word.

VRAAG 1 DIE KEISER (Bartho Smit)

WEWER: En jy was so seker hy sou liever vrek voor hy kaal loop ...

*HOFNAR: As my Kroon nou daar tussen sy volk instap ... en hy's kaal, net so kaal soos sy volk ...
Gee jy vir my 'n beter resep vir 'n Heilige Keiser.*

[Smit, Bartho. 1997. *Die Keiser*. Perskor, Johannesburg, bl. 66 & 67]

Betoog in 'n mini-essay van ongeveer 400 woorde dat *Die Kaal Keiser* 'n meer **gepaste titel** vir hierdie drama sou gewees het.

Dit is uiters belangrik dat beide die **letterlike** en **figuurlike** betekenis van "**kaal**" in ag geneem word in jou betoog.

Jou **slot** moet duidelik verwys na Hofnar se opmerking hierbo waar "kaal" 'n positiewe boodskap uitdra.

Daar word sterk aanbeveel dat jy 'n beplanning/breinkaart doen voor jy jou mini-essay aanpak.

[30]

OF

VRAAG 2 *KANNA HY KÔ HYSTOE* (Adam Small)

KANNA: Ek ... Ek kry môre se vliegtuig huis toe ...

JIENA: O, Kanna gaan hys toe, alweer more ...

[Small, Adam. 1999. *kanna hy kô hystoe* – 'n drama. Tafelberg. Kaapstad, bl. 70]

Betoog in 'n mini-essay van ongeveer 400 woorde of die titel van hierdie drama **meer relevant** en gepas sou wees met 'n **vraagteken** – *Kanna hy kô hystoe?*

Neem in ag die **hoop** wat Kanna se gesin (en ook die gemeenskap) jare lank gehad het dat Kanna sou terugkom om hul lot te verbeter en hoe dit hulle **beïnvloed het omdat hierdie terugkoms nie gerealiseer het nie**.

Jou **slot** moet duidelik verwys na die skuld wat Kanna moet dra vir die ellende en pyn wat sy naasbestaandes moes verduur.

Daar word sterk aanbeveel dat jy 'n beplanning/breinkaart doen voor jy jou mini-essay aanpak.

[30]

PROSA

Daar word in hierdie afdeling telkens twee vrae oor twee verskillende prosatekste gevra. Na aanleiding van die roman wat jy bestudeer het, moet jy Vraag 3 OF 4 (oor *Wildvreemd*) óf Vraag 5 OF 6 (oor *Bart Nel*) beantwoord.

Jou literêre opstel moet **beredenerend** wees. Ondersteun jou stellings deurgaans met **verwysings** na of **aanhalings** uit die teks. Bring die **woordtal** (ongeveer 600 woorde) onder jou literêre opstel aan.

'n **Nasienrubriek** sal vir die assessering van jou literêre opstel gebruik word.

Beantwoord Vraag 3 OF Vraag 4 wat oor die roman *Wildvreemd* gestel is.

VRAAG 3 *WILDVREEMD* (Carina Stander)

"Is die **droom** 'n besoeker wat **beloof** dat daar 'n **einde aan dié stilte** sal kom?"

"Stilte is 'n oergeluid. Maar binne-in stilte was daar van altyd af 'n **belofte** van **musiek**, die fluistering van wind, die **stemme** van diere en die mens."

[Stander, Carina. 2011. *Wildvreemd*. Tafelberg. Kaapstad, bl. 9 & 223]

Deur 'n traumatiese ervaring word die hoofkarakter stom, maar in die stilte van haar stomheid hoor die Byeboer die taal van die diere, die bye en die natuur en sy weet êrens vorentoe wag heling.

Beredeneer in 'n **literêre opstel** van ongeveer 600 woorde hoe die Byeboer **in haar stilte** meer sensitief vir die stemloses word sodat sy **uiteindelik, deur vir hulle te veg**, ook die musiek in haar eie lewe hoor en beleef.

Daar word sterk aanbeveel dat jy 'n beplanning/breinkaart doen voor jy jou literêre opstel aanpak.

[30]

OF

VRAAG 4 *WILDVREEMD* (Carina Stander)

Maraai sê: "Wie ken nie die Vrekbek nie? Besig met 'n lollery wat mens die bewerasies gee."

Brenda sê: "As Skarlakenvrou enigsins 'n hart gehad het, sou sy hom met daai ongeskikte boude probeer wegluk het van die vrou wat sy kinders met elke kriesel liefde gebaar en grootgesien het?"

[Stander, Carina. 2011. *Wildvreemd*. Tafelberg. Kaapstad, bl. 89 & 111]

Beredeneer in 'n literêre opstel van ongeveer 600 woorde **hoe** die twee **belangrike vertellers (Maraai en Brenda)** wat ook **verwerping** in hulle lewe ervaar het, **genadeloos** teenoor die **Byeboer optree** en hulle **eie seer** op haar teenwoordigheid en optrede **projekteer**.

Daar word sterk aanbeveel dat jy 'n beplanning/breinkaart doen voor jy jou literêre opstel aanpak.

[30]

OF

Beantwoord Vraag 5 OF Vraag 6 wat oor die roman *Bart Nel* gestel is.

VRAAG 5   **BART NEL** (J van Melle)

"Hulle het nou alles," sê hy half uitdagend, "hulle het my grond, my vrou, my kinders. Maar my het hulle nie."

[Van Melle, J. 1988. *Bart Nel*. JL van Schaik. Pretoria, bl. 180]

Uit 'n kritiese, pynlike ervaring het 'n meer selfstandige, selfs uitdagende Bart te voorskyn gekom ... alleen en eensaam, maar met 'n aanvaarding van wie Bart Nel geword het en is.

Beredeneer in 'n **literêre opstel** van ongeveer 600 woorde watter belangrike **gebeure** dié **groeiproses** by Bart teweeggebring het tot hy aan die **einde** kon sê dat hy nog steeds Bart Nel is wat die toekoms alleen kan en sal tegemoetgaan.

Daar word sterk aanbeveel dat jy 'n beplanning/breinkaart doen voor jy jou literêre opstel aanpak.

[30]

OF

VRAAG 6   **BART NEL** (J van Melle)

Basson sê: "... ek het nie gerebelleer nie, ek het maar doodstil by die huis gesit ... ek is te lafhartig ..."

Bart sê: "Kaal het ek op die wêreld gekom en kaal sal ek daaruit gaan."

[Van Melle, J. 1988. *Bart Nel*. JL van Schaik. Pretoria, bl. 99 & 180]

Beredeneer in 'n **literêre opstel** van ongeveer 600 woorde **wie van dié twee manne (of dalk albei)** wat 'n belangrike rol in **Fransina** se lewe speel, uiteindelik – ten spyte van die **leemtes** in elkeen se persoonlikheid – as **heel karakter uit die stryd** tree.

Daar word sterk aanbeveel dat jy 'n beplanning/breinkaart doen voor jy jou literêre opstel aanpak.

[30]

60 punte

AFDELING B   TRANSAKSIONELE SKRYFWERK

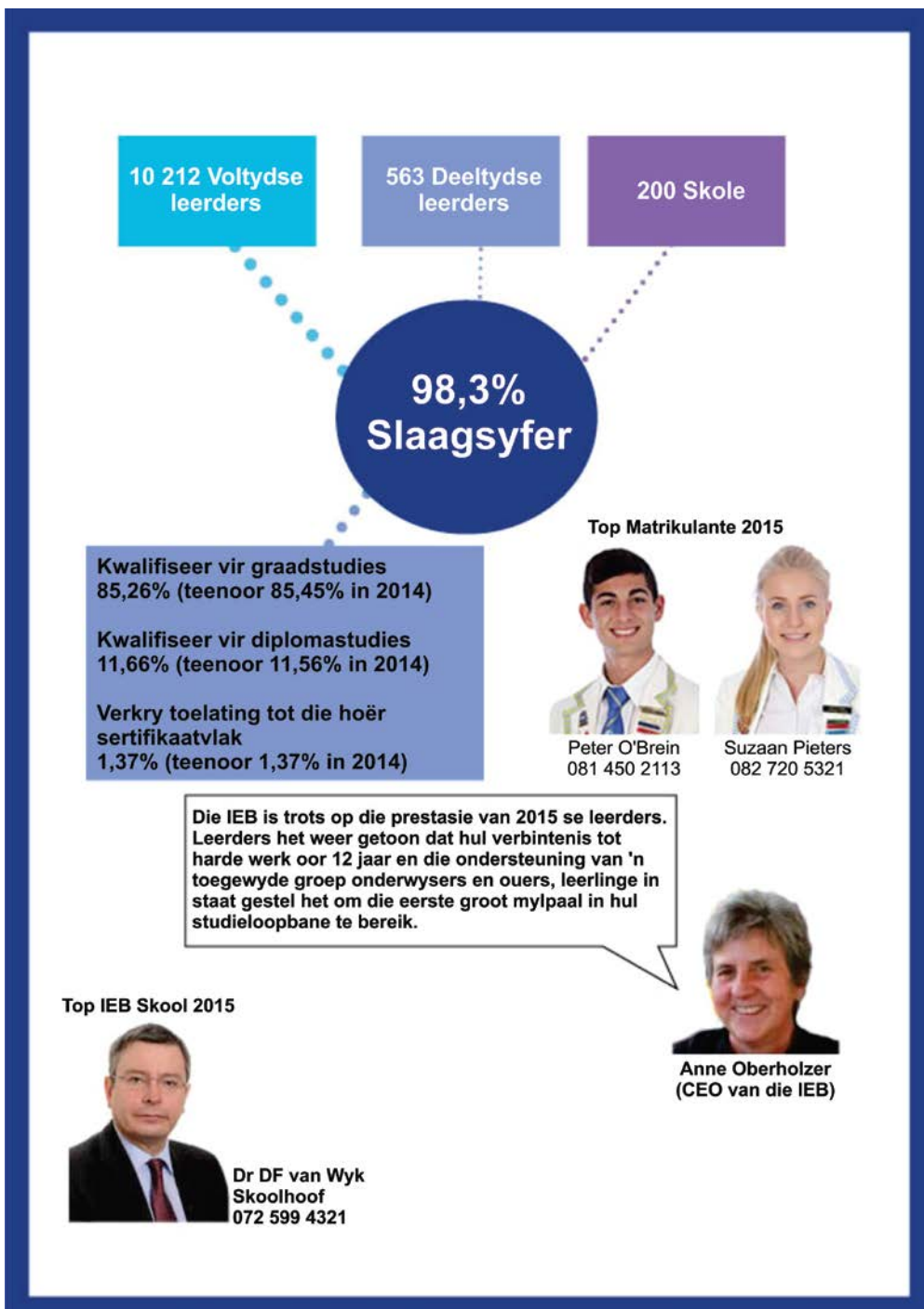
In hierdie afdeling word DRIE opdragte gegee. **Vraag 7** is **VERPLIGTEND**. Doen dan **óf Vraag 8 óf Vraag 9**. Elke skryfstuk moet **ongeveer 250 woorde** bevat.

Maak seker dat jy die gepaste **register en taal**, soos gevra, gebruik. Die **formaat, teikenleser en toon** moet by elke skryfstuk pas.

'n **Nasienrubriek** sal vir die assessering van jou skryfwerk gebruik word.

VRAAG 7   ARTIKEL (VERPLIGTE VRAAG)

Bestudeer die volgende statistiek soos verwerk en aangepas uit *Beeld* (30 Desember 2015) en gebruik dit in die volgende opdrag.

As Hoërskool Pendorring se ATKV-skryfwenner, word jy gevra om 'n **artikel** vir *Taalgenoot* te skryf oor die sukses van die IEB se 2015-uitslae.

Jy word voorsien van die **belangrikste statistiek wat in jou artikel gebruik móét word** en 'n aanhaling van 'n trotse me Anne Oberholzer (jy kan haar ook by die IEB-kantore kontak vir meer besonderhede). Name en kontakbesonderhede van twee uitblinkers in hierdie eksamen word aan jou beskikbaar gestel vir 'n onderhoud. Die skoolhoof van 'n uitbinker IEB-skool se kontakbesonderhede word ook gegee. Die "inligting" (fiktief) wat jy by die twee leerders en die hoof tydens onderhoude gekry het, moet geloofwaardig wees en so in jou artikel weergegee word.

Maak seker dat die toon en styl pas by die tydskrif wat die artikel gaan publiseer.

Skryf nou jou artikel (ongeveer 250 woorde) oor spoguitslae van die IEB in die Nasionale Sertifikaat Eindeksamen van 2015.

[20]

EN

DOEN NOU VRAAG 8 OF VRAAG 9

Lees die volgende brief aan die pers (*Rapport*, 17 Januarie 2016) en bestudeer ook die spotprent (*Beeld*, 10 Oktober 2014) voordat jy EEN van die volgende twee vrae beantwoord.

Onderwys moet 'n roeping wees

James Young, Constantiapark, skryf:

Die opskrif in *Rapport* van 20 Desember 2015 wat lees: "Skole gaan in 2016 bars om onnies te betaal" moet saamgelees word met prof. Jonathan Jansen se tienpuntplan vir onderwys wat dieselfde week in 'n dagblad verskyn het. Jansen meen onder meer teen 2018 moet geen onderwyser sonder 'n meestersgraad aangestel word nie.

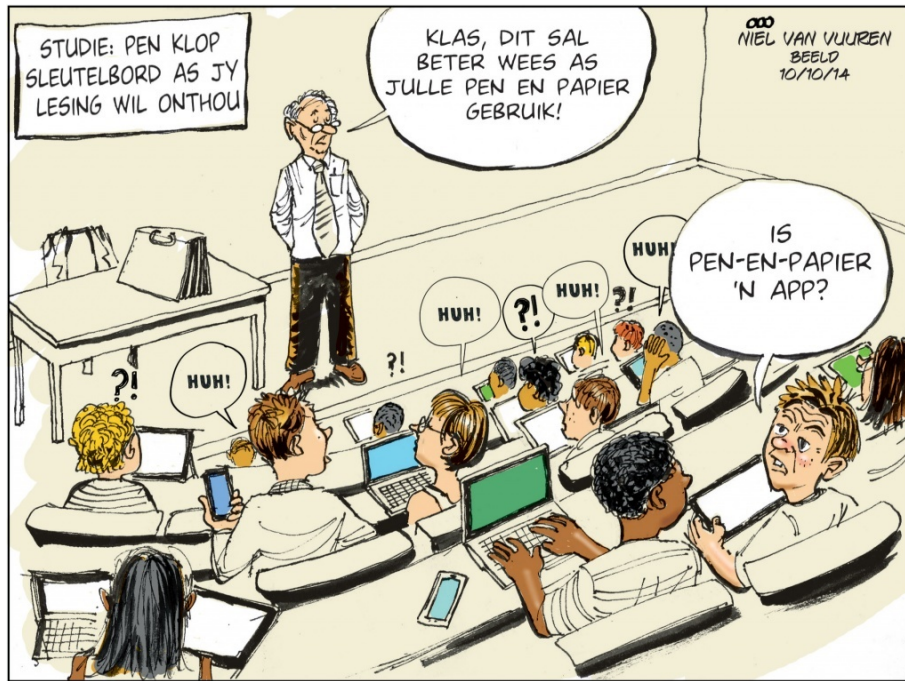
Hoe gaan dié leerkragte vergoed word as daar nou nie eens geld is om onderwysers in hul poste te hou nie? Ja, daar is sulke onderwysers – selfs met doktorsgrade – maar vergoeding hou hulle nie in die onderwys nie!

En dan ook ander met net 'n graad wie se hart vir die regte redes klop.

'n Jong man het by geleentheid vir sy dominee gesê dat hy sy werk wil bedank om heelyds in die bediening betrokke te raak. Die wyse dominee se reaksie hierop was: "Voel jy geroepe tot die bediening of soek jy ander werk?"

As ons 'n oomblik die vergoeding tersyde kan stel, is dit die vraag wat elke leerkrag hom/haarself moet afvra. Is onderwys my roeping of is dit net my werk?

Dat die huidige onderwyskorps onder die vergrootglas geplaas moet word, gee ek hom gelyk. Daar is te veel wat verkeerdelik deur die net geval het en nie daar hoort nie. En hulle doen 'n onreg aan hierdie professionele beroep.

VRAAG 8 BRIEF AAN DIE PERS

Skryf 'n antwoord op die brief aan die koerant om jou siening van die onderwyskwessies waarop die brieffskrywer en die spotprenttekenaar reageer, te gee. Jy is besig om jou matriek-eksamen te skryf. Neem die invloed wat die onderwysers (van die afgelope vyf jaar) op jou lewe gehad het in ag, ten einde 'n deurdagte antwoord te gee.

Maak seker dat jou formaat korrek is; jou toon en styl moet getuig van goeie taalgebruik en 'n ingeligte mening.

[20]

OF

VRAAG 9 BEWOORDING VAN 'N ARGUMENT

Jy en jou vriend – wat nie 'n goeie skoolganger vir die afgelope vyf jaar was nie – argumenteer in die klas oor die onderwyskwessie nadat die brief aan die pers en die spotprent ter sprake gekom het. Julle onderwyser het op julle afgekom en vir julle straf moet julle elkeen jul **argumente bewoord en skriftelik** aan hom deurgee.

Jy kan besluit watter kant van die argument jy gaan inneem.

Maak seker dat jou toon en styl van goeie beredenerende taalgebruik getuig.

[20]

40 punte

Totaal: 100 punte